

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

*Förning Anstalt
wänd Föreläs
Tied. Vastar
Ovid ch na
Tara. Caran
Fred. Pussé à Fay
Lise. Gennico*

Nr 1 — 24 NOVEMBER

ÅRG. 1 — 1923

REDAKTÖRO. UTGIVARE:
Ellen Hagen

I REDAKTIONEN:
Elin Wägner

FASTA MEDARBETARE:

*Eva Andén
Emilia Fogelklou
Kerstin Hesselgren
Klara Johanson
Ada Nilsson
Frida Stéenhoff
Elisabeth Tamm*

"Öppet och ärligt bör talas om ett folks väl."

P. Wieselgren.

Vår politiska väg. Ansvaret.

DETTA NUMMER
INNEHÅLLER:
Bidrag av:
*Selma Lagerlöf
Adolf Noreen
Klara Johanson
Anna Lenah Elgström
Ann Margret Holmgren
Hjalmar Öhrvall*
Prinsessan de Clèves.
av Frida Stéenhoff.
Hedersgåvan
av Frigga Carlberg.
Tullstriden i England
Stridsfrågan.
Rationell eller Irrationell
lönepolitik
m. m.

Tidevarvet.

Trots den framvällande floden av nya tidningar och de gamla tidningarnas alltjämt ökade storlek och makt, vågar Tidevarvet framträda.

Den startas såsom en politisk veckotidning och redigeras av kvinnliga krafter. Den vill vara en mötesplats, en arena, där män och kvinnor jämbördigt strida för en liberal åskådning och söka nå fram till dess tillämpning i samhällsliv och lagstiftning.

Tidevarvet anser att allt angår kvinnorna och att vad de tycka angår alla, vilket skall kunna bevisas, sedan de nu fått medborgarrätt.

Vilka områden ämnar Tidevarvet söka draga inom sin intressefär? Vi räkna icke upp dem, ty vi eftersträva icke uppdelningen i områden. Strängt taget finnes det icke en från mannens skild kvinnans värld, lika litet som en från politikens och samhällets skild litteraturens, konstens, dramatikkens, religionens eller spekulationens värld. Det finnes blott en enda andens värld. Och delarna få rätt intresse först i samband med det hela. Det egna landet är hjärtats hem. Andens hem är hela världen.

I förlitande på de krafter som redan skänkt och som komma att skänka tidningen sitt stöd, i förlitande på dem, som komma att tala från och lyssna till vad som säges från dess plattform, hoppas redaktionen att Tidevarvet inom sitt formats och sina tekniska möjligheters anspråkslösa gränser icke helt förgäves skall bära sitt namn

Tidevarvet.

Vad väntade man av Sveriges kvinnor, när de skulle ta säte och stämma i det politiska livet? Kanske inte så mycket. De hade fått sin rösträtt, och därmed borde alla rimliga krav på jämställighet från deras sida vara uppfyllda. Vad man däremot kunde ha rätt att begära av dem var tacksamhet och en lojal förstärkning av de olika partierna. Ingenting mera. Men vi kvinnor kände inte problemet så enkelt. Vi stodo inför samhällsfrågorna med del i bestämmanderätten. Ansvaret måste bäras. Vår politiska insats, om vi komma att göra någon, blir beroende av vår uppfattning om de enskilda människorna och deras förhållande till samhället. Vi måste därför först bilda oss en uppfattning om samhällslivet.

Det är något av detta, som kommit till uttryck i det program Frisinnade Kvinnors Riksförbund antagit innevarande år. Ett eget program? Förbundet vill samla frisinnade kvinnor på liberalismens grund och kring liberal livssyn. Inte för att därmed avskilja oss från samarbete med männen. Tvärtom, vi vilja dana och fostra oss för att i detta samarbete kunna göra en egen insats.

När sprängningen inom det liberala partiet ägde rum den 27 maj innevarande år uppstod frågan, om också vår organisation skulle sprängas. Frisinnade kvinnors Riksförbund kom till ett annat resultat. För oss var den liberala grundåskådningen den bärande och enande tanken, kring vilken vi ville samlas. Vad vi ville verka för i vår medborgerliga gärning formade vi ut till ett s. k. program. Det är inte avsett

att utgöra enbart ett kvinnoprogram. Det uppstår inte ens några speciellt kvinnliga önskemål, det anser samarbetet mellan män och kvinnor i samhällsarbetet självklart. Det är ett principprogram. Men inte uteslutande i den oskyldiga bemärkelsen att vara ideellt och välmående. Utan ett principprogram, som förpliktat till fullföljande och tillämpning inom det praktiska livets olika områden.

Samhällsproblemen te sig olika från skilda utgångspunkter, olika för konservativ, socialdemokratisk, kommunistisk, syndikalistisk eller liberal åskådning. Men oberoende av politisk riktning te de sig även olika för män och kvinnor. Det var inte för att öka antalet röster, som kvinnorna skulle ha medborgarrätt, inte för att bilda förstärkning åt den ena eller andra meningen i vissa frågor, som vi kanske inte alltid förstå, utan för att både män och kvinnor just i sin olika egenart måste göra sig gällande vid skapandet av samhällets former. Män och kvinnor måste samarbeta, men förutsättningen härför är bådas självständiga insats. Villkoret för att kvinnorna skola kunna göra sig gällande i detta samarbete är således självständighet.

Alla önska vi ett lyckligare och rättfärdigare samhälle! Men hur? Och vad vilja vi offra därför? Vi frisinnade kvinnor ha att från vår synvinkel bära fram den frisinnade grundåskådningen med de konsekvenser, som därav följa. Vi utgå från de enskilda människorna. Sådana de äro, blir samhället, men befolkningens livsvillkor, dess arbets- och samhällsförhållanden dana de enskilda män-

niskorna. Det måste bli bättre människor och bättre samhällsförhållanden. Vi förstå, att praktiskt arbete och praktisk duglighet är den synliga vägen dit. Vi äro skyldiga att bereda oss för och påtaga oss arbetsuppgifter inom kommunens, länets och statens förvaltning. Men även om vi kvinnor icke kunna börja vår politiska bana med några storverk, står oss alltid en uppgift öppen, som kanske är ännu svårare — att gå vårt samvetes väg. Vi få tillfälle att pröva detta, då vi ställas ansikte mot ansikte med den politiska klokskapens handel och vandel. Vi få också pröva det, när det gäller att göra upp markgångstaxan för samhällets värden, de ekonomiska och de andliga. Visserligen måste samhället grundas på makt, men om de många enskilda ställa sig på rättens sida, blir rätten makt.

Ett rättfärdigare samhälle! Det låter som tomma, klanglösa ord i en värld full av lidande och oförrätt. Och man frågar sig, om liberalismen skall kunna vinna någon genklang i en tid som vår. Men lika väl som den på 1800-talet framgick med levande kraft ur striderna mellan reaktion och revolution, skall kanske en kommande tids liberalism söka förverkliga Geijers ord: "Det gives en möjlighet för ett folk, om det finner sig därtill uppfordrat, att göra sig urarva och begynna ett i alla avseenden nytt liv; men därtill fordras ett under, ty det förer utöver det yttre livet in i frihetens inre, underbara värld."

Elisabeth Tamm

Idéernas vandring.

Idéernas öde är, att så snart de ta kroppslig hamn, dela lott med allt annat jordiskt. Liksom en ört, en människa, ett folk äro utsatta för faror, som nalkas dem under växlande former under hela deras farliga liv, så är också idén, sedan människorna tagit ner den bland sig, utsatt för risken att komma på avvägar, förvanskas och förkvävas inom sitt jordiska hölje. Sanningens själ kan aldrig dö, men dess tillfälliga kropp är ömtålig, mottaglig för sjukdom och prisgiven döden.

Ingenting kan bättre illustrera denna sats än det vapenlösa motståndets historia i det avsnitt, som nu är avslutat i och med att Tyskland kapitulerade för Frankrike. Idén bakom är den urgamla om andens suveränitet över materien. Här stod åter en gång den moraliska makten mot den mekaniska.

Striden varade i tre kvarts år, och nu få vi, som en tysk pacifist nyligen formulerade det, skriva det vapenlösa motståndets historia.

Många betygssättningar ha redan givits av vidkommande och ovidkommande pennor. De ha så gott som undantagslöst satt dåliga betyg. Det passiva motståndet visade sig maktlöst som politiskt kampmedel, dyrbart och olycksbringande. Det är utdömt såsom stridsmetod hädanefter. Förre riksförordningsminister Hilferding avfärdar det i en artikel i Socialdemokraten kort och gott så här: "det passiva motståndet sköttes dåligt och varade för länge".

(Forts. å sid. 6.)

Helios Vita Tvättbjörn

Förnämsta tvättmedel. Tillverkas under sträng vetenskaplig kontroll av bästa råvaror. Fritt från klor och vattenglas eller andra skadliga ämnen.

Farmors predikan

Av Selma Lagerlöf.

Jag har hört berättas om min farmor, Lisa Maja Lagerlöf, att för varje gång hon kände sig upprörd över världens ondska och dårskap, brukade hon utropa: "Om jag vore karl och finge komma upp i en predikstol, vad jag skulle predika!"

Så där hade hon talat väl hundrade gånger, och som man visste, att hon inte bara hade ett redigt huvud utan också ett varmt hjärta, så var det verkligen en och annan, som beklagade, att hon inte allt emellanåt fick stiga upp i predikstolen och läsa lagen för sockenborna.

Men en gång råkade min farmor illa ut. Det var kalas i prostgården och rätt mycket folk församlat. Man hade berättat några av de vanliga historierna om lättinne och dumhet och snart nog hade hon blivit så upprörd, att hon hade kommit med sitt vanliga: "Om jag vore karl och finge komma upp i en predikstol!"

Hon borde ju ha aktat sig för att tala så, då hon befann sig i ett sådant hus, för nu gick det inte bättre än att prosten själv hörde henne, och han inföll genast:

"Ja, vad skulle kusin Lisa Maja då säga?"

"Vad jag skulle säga?" sade min farmor och blev ganska het om öronen. "Vad jag skulle säga, vad jag skulle säga — — — Jo, jag skulle säga, att vi människor inte borde glömma bort att titta på stjärnorna."

Men detta var så överraskande olik allt vad man hade väntat sig, att en så klok och praktisk människa skulle komma att predika om, att alla de närvarande brusto ut i en hejdlös skrattsalva.

Prosten själv var den enda, som inte skrattade. Han sökte till och med förmå farmor att ytterligare förklara sin mening, men hon satt med hopknipna läppar, pionröd av harm och förlägenhet, och ingen människa var i stånd att förmå henne att vidare yttra ett ord under den tillställningen.

På hemvägen, då hon satt i släden, visste hon förstås vad hon borde ha sagt och då lade hon ut sina tankar om människorna och stjärnorna så vackert och poetiskt, att hon återigen önskade, att hela världen hade kunnat höra henne. Men det var så dags det.

En blamage hade det väl emellertid varit, att hon inte hade kunnat svara prosten bättre än hon

gjort, och hon kände sig nog litet nedstämd ända tills hon nästa söndag kom i kyrkan.

Men där fick hon vara med om något förunderligt. När prosten kom upp i predikstolen, började han genast på att tala om stjärnhimlen. Han sade allt vackert om den, som det var honom möjligt, och ställde liksom inför åhörarnas blickar detta ljusöversållade valv, som dagen döljer, men som framträder ur sitt gömsle, då natt och mörker utbreda sig över jorden, liksom om Gud just då ville fröjda våra hjärtan med anblicken av världens oändlighet. Han upplyfte människorna till att skåda solars storhet och glans, kometers ilande färder, och planeters trygga vandringar på väglösa banor. Han påminde om stjärnskottens skönhet, om de ljusa himlavägar, stenlagda av stjärnor.

Och så bad han människorna, att de aldrig skulle underlåta att i de stjärnljusa nätterna ställa sig öga mot öga med världsrymden. Ty inför dess storhet ödmjukades den högmodige och den småsinnade upphöjdes ur sina tränga tankar. Här fann den orolige lugn inför oändlighetens ro, här tröstades den sorgsne av att märka allt det jordiskas litenhet och alltinghet, här jämförde den brottslige sitt mörker med rymdens renhet och avkastade sin synd.

Det var en så vacker predikan, att folk sedan talade om den både länge och väl.

Min farmor satt där och såg hur folk runt omkring lyssnade med tårade ögon och andäktigt knäppta händer. Hon tyckte, att prosten sade just det, som hon själv hade velat säga, det var kanske vackrare utfört, men egentligen just detsamma. Ju längre hon lyssnade, ju tydligare blev det för henne, att han hade upptagit hennes tanke, att han hade satt sig in i den och utvecklat den. Han skulle inte ha kunnat säga detta utan hennes tillskyndan.

Hon satt där i kyrkan och tyckte sig frysa till is. Hon kände det som om han rövade något från henne, som om han begick en grovlig oförrätt emot henne.

Efter gudstjänsten sökte hon undgå att råka prosten, men han uppsökte henne just som hon skulle sätta sig upp i åkdonet.

"Tack kära kusin Lisa Maja!" sade han. "Jag har inte kunnat ge dig lov att stiga upp i min predik-

stol, men din vackra tanke har i alla fall i dag nått fram till församlingen."

Farmor förstod, att han tyckte sig ha gjort henne stor heder, och att han väntade sig tack och beröm. Men hon kände sig så förörättad, att hon inte kunde dölja sin misstämning.

"När inte jag själv kan få komma upp i kusins predikstol", sade hon, "så har inte heller mina tankar något däruppe att göra."

Därmed for hon sin väg och lät prosten stå där både sårad och ledsen.

Det var ju alldeles klart, att när saken dryftades mellan sockenborna, så skulle alla människor ge farmor orätt. För vad i all världen kunde hon mer begära? Var det inte vackert av prosten, att han hade tagit upp hennes tanke? Det fanns ingen som så mycket som begrep varför hon vredgades.

Nej, hon fann ingen medkänsla. Inte en gång hennes egen dotter, min faster, som långt efteråt berättade historien för mig, kunde finna annat än att hennes mor hade varit oresonlig i sin vrede och själv förstod jag visst inte genast, vad saken gällde.

I själva verket hade jag glömt alltsammans ända tills jag häromdagen blev ombedd att skriva några ord för frissnade kvinnors veckotidning. Då rann mig i hägen min farmors misslyckade predikan och det föll mig in, att jag skulle berätta om den inte för att väcka till liv minnet av gamla orättvisor utan för att påminna om vad vi vunnit, vi kvinnor, sedan den tiden.

Ty vi äro inte av lag eller sed hindrade från att begagna oss av det offentliga ordet. Vi få själva ge uttryck åt våra tankar, vi få kämpa för våra önskningar, vi få ge luft åt vår harm, vi få sprida vårt vetande. Ordets makt, den mäktigaste, den farligaste av all makt är vår. Hur skola vi använda den?

Hur skulle det vara om vi bland allt praktiskt, allt tillfälligt, allt det för ögonblicket tvingande och nödvändiga, som vi måste arbeta för, om vi under allt detta låte framskimra, att det utanför vår jord finnes en oändlig värld, att det är ur sambandet med denna, som vi hämta vårt hopp och vår styrka.

Ett minne och en hoppning.

Den tanken, att den mänskliga kulturen, trots tillfälliga större eller mindre bakslag undergår en ständig utveckling till något bättre, är icke så gammal, som man skulle kunna tro. Den torde för första gången uttalats år 1750 i ett föredrag i Sorbonne av Turgot (som sedermera blev Ludvig XVI:s minister), utvecklades sedan av Condorcet (1793) och i England av Priestley. Numera torde den ingått i allmänna föreställningssättet. Utvecklingen går i våra dagar så fort på många områden (t. ex. i fråga om samfärdseln, tekniken, industrien, många vetenskaper o. s. v.), att ingen kan undgå att märka det. Men även på det sociala och politiska området går den vida hastigare än vad de äldre av den nu levande generationen kunde drömma om. Jag erinrar mig t. ex. livligt, vilken förvåning och vilket uppseende det väckte i Uppsala, då min vän Knut Wicksell i ett delvis satiriskt och skämtsamt tal för kvinnan på Nordiska festen den 23 febr. 1878 yrkade på medborgerlig likställighet mellan könen: att man borde

----- »sönderriva
Ett orättfärdigt bud, som säger: Män
Må äga rätt att landets lagbok skriva,
Och kvinnan — rättighet att lyda den.»

Det fanns vid det laget endast ett mycket litet fåtal män och kvinnor i vårt land, som voro övertygade om det rättmätiga i kravet på kvinnans politiska rösträtt, och ingen kunde väl då ana, att några av oss skulle 40 år senare få uppleva reformens genomförande. Och likväl kom vårt land i detta fall sist av de skandinaviska länderna; vilket utan tvivel berodde därpå, att högern förmedels unionskonflikten höll sig längre vid makten hos oss än i de andra länderna och ansenligt fördröjde rösträttsreformerna både för män och kvinnor. Huru sedan världskriget och de revolutioner i utlandet, som det medförde, påskyndade saken i Sverige, torde vara allmänt bekant.

Reformen medförde allra först en helt naturlig andhämningspaus i kvinnorörelsen. Sedan det närmaste målet var vunnit, måste denna inrikta sig på att intressera och utbilda kvinnorna för de nya och ansvarsfulla uppgifter, som

nu vänta dem. Man kan ännu få höra en och annan högerman yttra härom, att detta borde de gjort undan förut; det borde varit villkoret för att de skulle erhålla sin rösträtt. Han glömmar därvid, att man aldrig uppställt eller kunnat uppställa en sådan fordran på de hundratusentals män, som erhållit rösträtt, hur dumma och okunniga de än må ha varit. Och det är i sanning orimligt att begära insikt i sociala och politiska frågor av dem, som äro utestängda från att ha något att beställa med allmänna frågor. Det är som om man skulle uppställa som villkor för den, som vill gå i vattnet för att bada, att han först skall lära sig simma.

Det är helt naturligt, att kvinnornas strävan nu i första rummet måste gå ut på att åstadkomma lagförändringar i de fall, där deras intressen som kvinnor ännu äro tillbakasatta — trots de reformer, som på sista tiden redan äro vidtagna (t. ex. i äktenskapslagstiftningen) så att säga i medvetande om kvinnornas snart förestående inträdande i lagstiftningsarbetet. Därnäst kan man väl hoppas, att de även i andra avseenden skola komma att utöva ett förmildrande och humaniserande inflytande på lagstiftningen. Ännu kvarstå i våra lagar och våra straffmetoder alltför många lämningar från äldre tider av brutalitet och råhet. Straff äro visserligen utan tvivel ännu i många fall oundvikliga. Men liksom det är en vida tacksammare uppgift att verka för sjukdomars förekommande än för deras botande, så gäller något liknande även i fråga om brotten. Att undanrödja de sociala missförhållanden (icke minst i fråga om värden av det uppväxande släktet), som utgöra de viktigaste orsakerna till brottsligheten, är säkerligen vida verksammare än även de strängaste straff.

Vad som nu framför allt behövs är studier, upplysningsarbete och inriktande på den "övertygandets politik", som är den enda i längden hållbara.

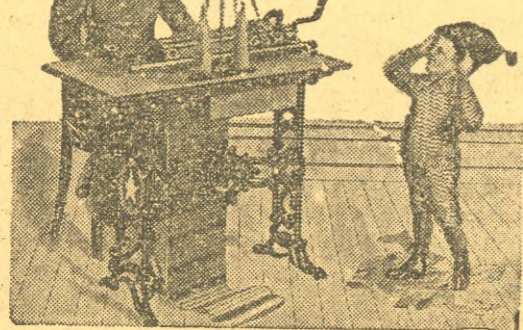
Jag finner med tillfredsställelse, att kvinnorna i allt större utsträckning inse detta och jag följder med intresse och sympati deras fortsatta arbete.

Hjalmar Öhrvall.

PERSSENS

STICKMASKINER

Svensk tillverkning
Bästa svenska material

Erkänt bästa maskin för tillverkning av alla sorters stickade artiklar såsom strandkoftor, jumpers, sweaters, underkläder, strumpor m. m.
Priskurant gratis och franco.

A. B. Per Perssons Väv- & Stickmaskin
FABRIKSGRÄND 3 STOCKHOLM
Kontor & Utställning: DROTTNINGGATAN 21 B

Den, som köper
HELYLLE
BARNSTRUMPAN

Tigern

hos

Levin Östring

57 Kornhamnstorg 57

erhåller en slitstark
och billig strumpa.

SVENSKT BIOGRAFISKT LEXIKON

Redaktionskommitté: Förste arkivarien J. A. Almqvist, prof. S. J. Boëthius, förste arkivarien Erik Naumann prof. Henrik Schück och prof. L. Stavenow.
Redaktör: Bertil Boëthius.

18 häften (Abelin-Biörner) hittills utkomna.
15 häften föreliggande inbundna i 3 halvfr. band.

Varje i detta verk ingående monografi är en fullt ny och självständig, saklig och uttömmande, vetenskapligt tillförlitlig artikel. I sin helhet är verket icke blott
ett personhistoriskt praktverk
med sina stora porträtt av flertalet i verket förekommande personligheter utan även
ett historiskt verk av enastående rang
med få ord

SVENSKT BIOGRAFISKT LEXIKON
är ett verk av storslagen anläggning och omfattning, i sitt slag enastående inom vår litteratur.

De tre utkomna banden kunna erhållas på de liberalaste avbetalningsvillkor.

BONNIERS

ANMÄRKNINGAR

AV
K. J.

Den sista damsadeln.

Vilket år var det? Sådana kulturhistoriska data borde man ha upptecknade åt eftervärlden, som fasta punkter att betvivla och debattera. Men hur kunde jag veta, sista gången den sista damsadeln travade förbi mig, att den nu antligen fortsatte raka vägen ut till det förgångna!

Jag hade vaktat den i årtal, jag kan gärna säga omhuldat den med sympatiskt bekyrrat intresse. Inte för att den i sitt väsen ägde någon charm för mig; så långt jag minns tillbaka har jag betraktat damsadlar med misstro och vedervilja. Men denna sista, denna dömda och försvinnande, vädjade till mitt hjärta med sin desperata tapperhet. "Gå på bara!" hetsade jag; "föranstalt folksamlingar, låt dig bestyras och beskrivas. Därmed återlöser du dig från århundradens korrekthet och förnyar i dödsstunden den chock du tvivelsutan vållade ett ärbart borgerskap vid ditt förtjäna uppträdande i samhället"...

Men den var ju för gammal och ospänstig, den orkade inte bära uppseende utöver en viss försynt grad och den gick bort innan den hade hunnit väcka offentlig skandal. Jag älskar att tro att det skedde en fager höstdag, ty denna sista färd synes mig fordra en pomp av brinnande lövkrönor och blåa töckens rökelse och silveryllne mattor.

Emellertid försiggick omkring den sista damsadelns långa agoni en brådskande evolution, vars särskilda stadier en iakttagare svårigen hann med att urskilja. Den började med det blyga knepet att klyva ridsjolen itu och lyktade med att framföra en ny ras av ryytargestalter.

Det är inte på hästryggen de studeras bäst. I denna position skiljer de sig inte påfallande från andra kavaljerer. Man skall se dem utanför tjänstgöringen, promenerande på östermalmska gator och avenyer. En livgardist i all sin stass tar sig inte ut som en av dem, och all kvinnlig prakt blir trasgrann inför deras osmyckade och sakligt stränga uniform. Ty "jene himmlischen Gestalten, sie fragen nicht nach Mann und Weib". Idealfigurer är det, upphöjda som små barn och änglar över de världsliga grova klassifikationerna. Mitt i ljusa förmidagens gatuprosa förkroppsligar

FREDRIKKE MÖRCK.

Det er med inderlig og oprigtig glæde jeg hilser budskapet om at frisinnede svenske kvinder skal faa et organ for sin store og omfattende virksomhet, den jeg altid med tak og beundring har set op til.

Likesiden den forrige tidning "Rösträtt för kvinnor" gik ind, har det været mig et stort savn ikke at ha et svensk tidsskrift som holdt mig à jour med de mange reformer paa den svenske kvindebevægelses område, saa jeg igjen kunde berette om det alt-sammen til mine norske læsere. Jeg føler mig forvisset om at

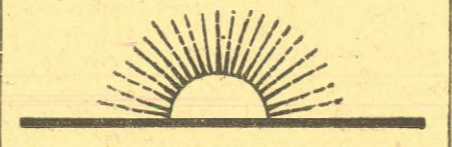
de en romantisk vision som för några mänskoåldrar sedan svävade över litteraturens höjder. Mignon har hyfsat sig till tailor-made och Tintomara trampar marken lätt och elastiskt visserligen som ingen annan bärare av höga och sporrbesatta stövlar men tillika absolut vederhäftigt. Avgjort är typen förädlad.

Men med ögonfägnad och poetiska associationer är inte allting sagt. Något oroande och förbryllande omger fenomenet. Vad betyder den gåtfulla obemärkthet i vilken denna dristiga nyskapelse har kommit till och frodas? Ansträngt lyssnade jag från den ifrågakvarande evolutionens begynnelse efter ekan av presskonventioner, diskussionsmöten, opinionsyttringar, upprädda broschyrer och officiella utlåtanden. Inte ett ljud förnams. Bara den stackars sista damsadeln demonstrerade sin stumma och misströstande protest runt Djurgården.

Det skall nog aldrig kunna tillfredsställande utredas hur dessa trotsigt nya siluetter så smärtfritt och obeaktat infogade sig i samhällsbilden. Pennskaftet skulle ha sagt att de "smög sig in som ett tryckfel".

Besinnar man ur vilka fallor och bojer de har sparkat sig loss, och det så snart, måste man högtidligt förklara dem värdiga de skrån och ruttna ägg som bör hedra varje emancipationsdåd. Vilken hjärtskärande syn var inte förra seklets ryttarinnetyp, hon som spökar i våra barndomsminnen och galopperar så överdådigt genom gamla illustrerade tidsskrifter! Här hade en ymnig bildfantasi sört för anordnandet av mesta möjliga risk, pina och hjälplöshet. Likafullt ansågs denna misshandlade och åbakliga varrelse för en mänsklighetens praktblomma; poeter lovsjög henne som en uppenbarelse av stolt frihet. Hon var kort sagt en särdeles elakartad humbug.

Profeterar någon att damsadeln kommer igen så svarar jag: alla lik tittar. Men den är standödd i sin idé, och vill man lära ungdomar att rysa så skall man för dem att bese den i Nordiska museet, högreståndssavdelningen.

"Tidevarvet" under sin dygtige og høit ansete redaktør vil finde vei til mange svenske hjem og bringe bud om det store kulturarbeide landets egne, saavel som de mange andre landes kvinder, har utrettet og fremdeles utretter til gagn for nutidens og fremtidens unge piker, for mødrene og barna, til samfundets bedste og fædrelandets vel. Maatte det inspirere dem til at slutte sig til vore rækker, som hittil ikke har forstaaet hvad det gjaldt! Og maatte tidsskriftet overalt hvor det finder vei, bringe vel-signelse til alle!

Kristiania nov. 1925.
Fredrikke Mörck
Redaktör av "Ny lænd e".

Idéernas vandring.

(Forts. fr. sid. 1.)

Var och en om vet, vilken fond av idealitet, av hjältemod, och kraft att uthärda, som inneslutits i det vapenlösa motståndet och vilka förhoppningar som knutits kring det, vilka löften från ledningen bakom fronten som gävos dem, som stodo ute i dess frontlinje, måste uppröras i sitt innersta över ett sådant konjunkturpolitiskt sätt att bedöma den gärning, som under de långa månaderna från årets början till kapitulatonen gjordes vid Rhen och vid Ruhr. Men betraktelsesättet är så typiskt, så allmänt, att det tvingar en att tänka igenom och efter ringa förmåga göra upp en egen räkning med det vapenlösa motståndet.

Vad vidkommer det då idén i sig, vad som hände vid Rhen och Ruhr? Den som tror att man endast bör sätta andens makt mot våldet bör fasthålla därvid oavsett följder. Ja. Men i tron på idén är ofrånkomligt innesluten tron på dess seger. Jag måste tro, att den är insatt i riktning med den stora världsutvecklingen. Jag måste tro, att jag kan knäcka våldet till sist genom att icke böja knä för det. Jag måste tro att mordandets period i mänsklighetens historia kan ta ett slut. Annars upplöser sig idéns kropp och idén försvinner oåtkomlig i det blå. En ledare för de pacifistiska arbetarpartierna i England talade en gång med hänförelse om den dag, som han hoppades att få skåda, då England skulle avvärpa utan att vänta på att andra stater gjorde detsamma och genom denna storartade handling av förtroende till Gud och mänsklighetens skapa sig en moralisk ledarställning i världen. Denna vackra bild var typisk för hur människan drömmer sig idén förkroppsligad. Var det underligt därför att vi, när det vapenlösa motståndet utträdde, icke kände igen idén i dess blodiga och smutsiga hölje?

Det skulle ju helst ha etablerats frivilligt och icke valts i brist på vapen. Det skulle helst icke ha fläckats av sabotageakter, det skulle genomförts av alla utan baktankar på egen fördel, ja i medvetet tjänande av idén. Och helst skulle icke förhistorien, tidigare avsnitt i Frankrikes och Tysklands gemensamma historia, ha legat som en skugga däröver.

Där skulle varit klara linjer och inte denna hopplöst förvirrade och komplicerade verklighet. Men sedan vi sopat bort alla förtuffade föreställningar, stå vi likväl inför det faktum, att det vapenlösa motståndet genomfördes av Rhen- och Ruhrbefolkningen i tre kvarts år mot en makt som militärt hade den fullständigt i sina händer. Detta har skett i Europas historia och kan icke förbli utan följder för dess framtid.

I början av detta år hade Tyskland och Frankrike efter en rad av utsägligt dåraktiga handlingar, efter att turvis ha pinat och plågat varandra, kommit till den punkt då varderas bild av motparten var så vidunderlig, att det inte längre gick att underhandla. Frankrike marscherade då in för att göra sig betalt i natura och i penningar av Tysklands viktigaste kolområde och industriråde, vapenfabrikationens forna centrum.

Tyskland hade nu tre vägar att välja på: att motståndslöst låta fransmännen inrätta sig i Ruhr, att sätta sig till väpnat motstånd, att göra vapenlöst motstånd.

Den franska formeln var denna: l'Allemagne ne paiera qu'a mesure que force est exercée sur elle. Tyskland betalade endast så mycket stöd det tvingas att betala. Hade Tyskland här gett efter, hade den psykologiska nyckel Frankrike satte i dess lås visat sig kunna öppna det, då hade Tyskland varit moraliskt dömt av sig självt och av världen. Det är möjligt, att en parlamentarisk majoritet kunnat samlas kring en regering, som fört denna politik, men de närmast berörda, westfalerna själva, skulle, som det visade sig, icke varit att få med. Icke

Sin egen sömmerska

blir den, som har en modern Husqvarna symaskin, och lärt att utnyttja dess förtjänster.

Den mångfald olikartat syarbete, som kräves i ett välordnat hem, utföres lätt, snabbt och väl på Husqvarna, den enda svenska symaskinen. Stopning, lagning, märkning och finare handarbeten gå fortare och bliva mindre ansträngande för ögonen, än om de göras för hand.

HUSQVARNA SYMASKIN

Försäljas på bekväma avbetalningsvillkor eller per kontant mot hög kassarebatt av Husqvarna depoter.

Katalog på begäran gratis och franco.

är och förblir bäst och betalar sig själv på kort tid.

HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG HUSKVARNA.

utan strid gingo de in på att arbeta åt fransmännen, vilkas plan att utkräva skadeståndet genom inmarschen i Ruhr syntes dem alltför påtagligt orättfärdig och orimlig. Strid var alltså oundviklig. Hur skulle det varit, att då på stället sätta väpnat motstånd mot den inträngande franska armén?

Det hade varit att prisgiva vänstra Rhenstranden och — högra Rhenstranden, den senare militärt behärskad från franska ockupationsarméns ställningar på den vänstra. Det hade varit att göra Ruhrområdet till krigsskådeplats, att få de sista kolgruvorna förstörda så som Nordfrankrikes öro det, att få Polen i ryggen. Frankrikes hela förkrossande militära maktmöjligheter skulle kommit i rörelse. Om Tyskland apaterat sin flygflootta för militära ändamål, skulle detta givit Frankrike, som redan förut sett den med stor misstro, en präktig förevändning att göra Tyskland till skådeplatsen för ett luftkrig.

Det vapenlösa motståndet, som blev det självfallna, till en börjanoreflekterade svaret på den nya utvidgningen av ockupationen, har alltså hållit bundet oerhörda förstörelsemöjligheter.

Det är sant att man trodde att det vapenlösa motståndet skulle kunna bli en politisk faktor att räkna med, ett vapen för vars ut-

lämnande Tyskland kunde betinga sig vissa villkor vid underhandlingarna. Möjligen har det också vid någon tidpunkt varit så. Det beror på hurvida det franska modet att framhärda känt till några avmattningens ögonblick eller icke. Det tillhör dess inre, hemliga historia.

Det passiva motståndets stora huvuduppgift, sedd från pacifistisk ståndpunkt, var att just binda krigsfaran, skaffa andrum, stimulera och samla moraliska och förnuftiga krafter bakom de båda frontlinjerna, i England, i Amerika, så att de kunde gripa in och ta hand om situationen. När världen utanför förblev orörlig, när det Frankrike, som vi gärna kalla det rätta Frankrike, blev orörligt, och när Tyskland bakom den vapenlösa fronten icke orkade stå kämparna bi och ta käl på alla privata skumraskmanövrer, då var utgången given.

Det passiva motståndet kunde icke utan hjälp och förstärkning hålla ut i det oändliga. Det kostade för mycket, för stora summor av lidande och penningar. Det var en handling av förtvivlans mod att framhärda i tre kvarts år därmed.

Poincaré vann alltså slaget, och samtidigt gled segerens frukter honom ur händerna.

Motståndet mot den franska förvaltningen i ockupationsområ-

Koka ej kaffet

utan brygg det i våra

Kaffebyggare

då Ni erhåller ett absolut klart och synnerligen välsmakande kaffe.

Till salu i alla välsorterade järn- och bosättningsaffärer

Nickelfabriks A.-B. Gotfrid Carlsson

Tel. 2.80, 12.80.

ESKILSTUNA.

Tel. adress: Nickel

det är uppgivet, men det finns ingenting att förvalta. Motståndet mot fransmännen övertagande av järnvägarna är uppgivet, men även om driften kunde hållas i gång, vilket den icke kan, vad har järnvägen för betydelse annat än som del i en större fungerande organism? Fransmännen få upprätta sin tullgrän, överta skatteväsendet, posten, ja alla samhällsfunktioner. Var så god, men vad tjänar det till, när näringslivet är förlamat. Bakom alla institutioner måste dock alltid finnas människor. Men de orka icke mer.

Den tyska ordningsmaktens makt är bruten; ersätta den med sin egen ha fransmännen, vad alla telegram visa, icke kunnat.

Det enda de ha i sina händer är rättsväsendet eller straffutmåtningsväsendet. De ha trots kapitalationen ännu 4,000 tyskar i sina fångelser och makt att behålla dem där. Men den glädjen betala de med aktningen för sitt rättsväsen.

Frankrikes negativa vinst är Tysklands desorganisation och upplösning. I Frankrike råder segerstämning. Folket märker icke i sitt dagliga liv några menliga följder av politiken, tvärtom. Det ser icke risken att såsom ett land som i mycket stor utsträckning lever på lyx- och turistindustri förstöra världens välstånd och förverka dess välvilja.

Men icke heller här ligger den djupaste förlusten. Den ligger i den förstening, som nu efter krigets lidanden, och efter segern hotar sönderfall. Frankrike stelnar i en kult av Frankrike. Det är en process rakt motsatt den som Tyskland genomgår, men knappast mindre hemsk.

Om Frankrikes seger icke är någon verklig seger, så är Tysklands nederlag för den skall icke mindre förfärligt. Vi se dagligen prov på att det icke kan bäras politiskt, ekonomiskt, moraliskt. I denna förvirring tappas bort den bragd som folket vid Rhen och Ruhr utfört, det är därför det känns som en plikt att söka slå fast den.

Sedan alla förbehåll för säkerhets skull gjorts för dem, som gingo med av slöhet, av rädsla för opinion eller med baktankar, står fast, att det vapenlösa motståndet bars upp av en verklig rättskänsla, en övertygelse om att inmarschen i Ruhr inte var det rätta sättet att utkräva skadeståndet. Några få visste att de tjänade idén, att de voro med i kampen mot militarismen. Andra vunno under tjänandet av den okända idén klarhet däri.

Många djupa erfarenheter, dem nutidsmänniskorna behöva, gjordes, ja görs där nere i de djupa djupen. Skola de kunna räddas åt framtiden? Man vet icke, hopplösheten, känslan av att vara övergiven, kryper över och förtär de tappaste hjärtan nu, de hittills ståndaktiga. En tysk man stod nyligen upp i en församling och höll ett välkomsttal till den yttersta dagen, dessa människors tanke finner icke längre tillräcklig vila vid den egna döden, den behöver alltings förintelse för att få ro.

Det är som om någon oersättlig klenod hölle på att försvinna i djupen, man ser det, man vet icke vad man skall göra för att rädda den. Erfarenheten, att man kan bryta våldets makt genom att vägra erkänna den, hemligheten med andens seger, föraktet för militarismen med hela dess farliga uppfåg och utklädning, skola alla dessa erfarenhetsvinster blott dränkas i förtvivlan? Vi behövs dem dock så väl för den kamp på liv och död, som förestår.

Törs man ännu tala om en kamp mot militarismen? Har den inte segrat över hela linjen?

Med den snabbhet, som är karaktäristisk för ett sista skede, löper den sin bana ut. Den har nu drivits så långt, att den måste stupa på sin egen orimlighet, antingen innan den förgjort folken eller efteråt. Någon tredje möjlighet gives icke.

Det är naturligtvis icke en händelse eller en slump, att det passiva motståndet uppträder på en punkt i vår historia. Då kriget praktiskt taget är en omöjlighet, omedan människorna blivit alltför

Vägen västerut.

Av Signe Bergman.

Det är kanske att betrakta som ett gott omen, att nästan samtidigt med att Sveriges kronprins för andra gången hemför en engelsk brud och därmed, som en engelsk tidning uttryckt det, en ny länk fogats till den kedja av vänskapliga förbindelser, som knyta England till Sverige, ser de liberalt tänkande, politiskt fullmyndiga svenska kvinnornas egen tidning dagens ljus. Det är nya möjligheter, som genom båda dessa tilldragelser öppna sig. För den nya tidningen, om den över huvud vill fullfölja liberalismens och kvinnosakens bästa traditioner, gäller det framför allt att upptaga och utveckla förbindelserna just med det land på andra sidan Nordsjön,

skickliga i konsten. Den mänskliga hjärnan arbetar snabbt på lössandet av det tekniska problemet att tillintetgöra det mänskliga livet och är snart framme därvid. Men det politiska handlandet utgår icke från, räknar icke med detta faktum, utan rör sig med föreställningar från tider då förestälsetekniken stod på ett relativt oskyldigt stadium. Det vapenlösa motståndet var ett famlande försök att ta konsekvensen, det misslyckades, och det land, som prövade det, tar redan i ord och gärning avstånd. Där äro vi nu. Ett avsnitt är avslutat, nu gäller det framtiden.

Ann Wagner

varifrån de förmästa av nyare tiders stora humanitära, kulturella och socialpolitiska rörelser lett sitt ursprung; med det folk, som framför andra visat sig besitta just de egenskaper, varav tiden är i behov.

"Jag tackar England för den härliga åsynen av ett folk, som reser sig självt i medvetande om sina egna krafter och med intet lägre mål än det allra högsta i mänskligheten", så uttryckte Fredrika Bremer det avsked till England med vilket hon avslutade den artikelserie, som nu i bokform och under titeln England om hösten år 1851 efter 70 år finnes tillgänglig för svensk publik. Samma ord skulle med samma rätt kunna sägas den dag som är, och det tillkommer i första hand Fredrika Bremers direkta arvtagare, liberalismens och kvinnofrigörelsens förkämpar i vårt land, att öppna vägen för en ny, vidgad och fördjupad förståelse för allt det stora i den engelska folkkaraktären av vilken vi ha så mycket att lära.

Frågan om ett närmare samband mellan Sverige och västmakterna, enkannerligen England, blev som aldrig förut aktuellt genom världskriget, då de olycksdigra följderna av en felriktad och alltför ensidig svensk utrikesorientering kom att framträda i full belysning. Även från engelsk sida insågs, att en ändring i rådande förhållande måste åstadkommas, och de senaste åren ha glädjande nog sett, hur de kulturella förbindelserna de båda länderna emellan blivit allt livligare.

Samtidigt ha rapporterna från rådsförsamlingen i Genève visat, hur också där ett lyckligt samarbete etablerats mellan Sveriges och Englands representanter, Branting och lord Robert Cecil, som i ett flertal stora och avgörande frågor enat sig i gemensamt uppträdande. Det är uppenbart att ingenting är naturligare än ett samarbete mellan två folk som det svenska och det engelska, vilka i själva verket ha så mycket gemensamt, men vilka länge stått som främlingar för varandra till stor del beroende på det förhållandet, att direkta förbindelser i det stora hela saknats, och att kontakten dem emellan till förfång för en rätt förståelse på viktiga punkter uppehållits genom förmedling av en tredje part.

Den som skriver dessa rader hade för några år sedan tillfälle att i en enquête i en stockholmstidning skissera ett program för vår utrikespolitiska orientering. Vid granskningen av de önskemål, som då uppställdes såsom de mest näraliggande, finnes det några, som i detta sammanhang synas väl värda ett förnyat påpekande. Särskilt då vad som inrymmas under rubriken språk- och kommunikationsfrågor. I det nya skolprogram, som kommer att framläggas till antagande för vårt land, bör det ligga alla framstegsvänner om hjärtat, att det utländska språk, som blir det grundläggande, verkligen blir det, som kan bereda sina utövare det rikaste och mest önskvärda kulturutbytet. Engelskans rangplats i detta avseende torde icke kunna bestridas. Men skolundervisning är icke nog; jämtes med denna bör genom statsanslag och stipendier möjliggöras beredas i långt större utsträckning än hittills för studieresor till England för alla slag av yrkesutövare och arbetare, hjärnans så-

MÖTESPLATSEN

"Södermanlands Länsförbund och Frisinnade Kvinnors Riksförbund."

Kan man tänka sig ett tyngre namn! Måste inte det, som döljer sig bakom detta namn, också vara någonting tungt och tråkigt? Men det är det inte. De, som voro med om detta förbunds årsmöte i Nyköping den 20 och 21 oktober tyckte inte det var ledsamt alls. Det gav både behållning och glädje.

Lördagen den 20 samlades de frisinnade söderlandskvinnorna och andra intresserade på Stora hotellet för att höra fru Ellen Hagen tala om "Kvinnofrigörelsen och några av dess förkämpar". Föredraget formade sig i huvudsak till en skildring av Susan Anthonys liv och kamp för kvinnosaken men berörde även dess härloider i Sverige, England och Frankrike. Talarrinnan slutade sitt anförande med att understryka, att vår generations kvinnor böra känna tacksamhet inför det arv som kvinnofrigörelsens förkämpar givit.

På söndagsmorgonen samlades mötesdeltagarna vid ruinerna av Nyköpingshus för att taga dessa och det därinvid befintliga museets samlingar i skärskådande under välvillig ledning av museiintendenten doktor Martin Nilsson.

Frampå förmiddagen hölls årsmötet under fröken Elisabeth Tamms ordförandeskap. Hon är förbundets själ, och vi äro allt en smula stolta över att det just är vi, som ha henne. Förbundet fattade beslut om att anordna en föredragsturné i länet samt en kortare samhällskurs.

Doktor Ada Nilsson höll ett fö-

väl som handens, män såväl som kvinnor.

Vad kommunikationerna de båda länderna emellan åter beträffar, så är en daglig ångfärjeförbindelse fortfarande det yttersta önskemålet. I avvaktan på att en så stor och genomgripande förändring kan genomföras måste vi uppställa som en fordran, att våra engelska förbindelser icke äro sämre än t. ex. Norges och Danmarks, och att vi direkt och utan att behöva utsätta oss för onödigt obehag, väntan och tidsspillan på kontinentens alltjämt osäkra färdevägar kunna från svensk hamn nå engelsk.

För att i möjligaste mån uppehålla jämnvikt i kulturutbytet bör också från svensk sida tillfälle beredas för engelska män och kvinnor att idka studier i vårt land, men även — och detta är lika viktigt — att här söka vila, rekreation och tillfälle till sport. För att detta senare skall kunna ske fordras dock först en genomgripande reorganisation av vårt hotell- och turistväsen med därmed sammanhörande reklamväsen för att göra Sverige bättre känt och uppskattat av en turistpublik, som vi å vår sida icke ha råd att undvara.

Som en viktig gren av spridandet av kännedomen om Sverige må även framhållas önskvärheten av upprättandet av en svensk förlagsverksamhet i England, genom vars förmedling det bästa av vårt lands litteratur i goda översättningar kan vinna insteg hos en anglosachsisk läsekrets.

Att vägen för mottagande av svenska kulturintryck redan är beredd i England, därom ha vi på det yttersta i dessa dagar fått glädjande bevis. Den blivande konstutställningen i Burlington House och det föreslagna operagästspelet i Covent Garden äro två händelser, vilkas betydelse icke kan överskattas och värda allt understöd från svensk sida.

Det "stolta Albion" har räckt ut handen, och det är för oss att ta emot den. Genom att härtill vara behjälplig kan Tidevarvet göra en insats av värde i kulturutvecklingen.

Signe Bergman

Arets linskörd

har betydligt försenats genom sommarens regn och kyla, men den antages bli normal god.

För "Riddaren i grönt fält" — HOLMA-varornas välkända märke — sorterars linet med urskillning och sakkunskap.

Sorteringen är nämligen nödvändig för att linet skall bli jämnt, bestrådarna lika långa, lika grova eller fina, lika starka så att de vid spinningen giva den jämna, fina tråd, som är en av förutsättningarna för att kunna framställa ett fabrikat av HOLMAS kvalitet. Lagg här till att HOLMAS speciella tillverkningsmetod låter varje tråd i den färdiga vävnaden behålla sin ursprungliga slitstyrka, så förstår Ni varför just HOLMA fabrikat kommit så i ropet.

HOLMA

DUKTYGER
SERVIETTER
HANDDUKAR
LAKANSLÄRFT

HOLMA fabrikat och utvalles i alla väl sorterade vävnads- & manufakturaffärer.

HOLMA-HELSINGLANDS LINSPINNERI- & VÄFVERI A.B. MADANGSHOLM.

Försumliga barnafäder skola hållas efter.

Internationella föreningen för barnskydd planerar effektiva åtgärder.

Svenska sektionen av den internationella föreningen för barnskydd höll nyligen ett talrikt besöksmöte. I förhandlingarna deltog bl. a. landshövding J. Widén, justitierådet K. Tiselius, häradshövding J. Linders, med d:r Ernberg, prof. Jundell m. fl. Ett arbetsprogram formulerades, som bl. a. avser att åstadkomma samarbete mellan föreningens olika sektioner i syfte att efterhålla försumliga försörjare, som genom att lämna landet bringa sina barn i nödläge. D:r A. Fürstenberg höll föredrag om barnvårdskonferensen i Genève och kanslirådet G. H. von Koch redogjorde för den schweiziska barnvårdsorganisationen Pro Juventute (För de unga).

En praktisk sparkökare. Firman Aktiebolaget Hushållsartiklar i Stockholm har utsläppt i marknaden en för vårt land ny sparkökare, som säkerligen kommer att tilldraga sig våra husmödrars intresse. Mub-sparkökaren — av amerikansk tillverkning och helt igenom av aluminium — bereder möjlighet att tillreda en hel måltid med fyra rätter samt håller ständigt värmvattnen, allt med användning av endast en låga. »Mub» är användbar för varje slags bränsle, vanlig spis, gaskök, elektricitet eller spritkök och förhindrar såväl rök som stekos. Den prydliga sparkökaren är billig såväl i inköp som i användning. Vid bl. a. »Husmoders» provkök och utställning har det visat sig att »Mub» uppnått en bränslesparning av över 60 proc. och maten har blivit betydligt mera välsmakande än i vanliga fall. Den torde ha alla förutsättningar att bli populär.

Tysklands inrikesminister mot spritbruket och lyxen i Berlin.

Vill ha förbud på brännvin och likör.

Den socialdemokratiska inrikesministern Sollman har riktat ett öppet brev till riksvärnets chef, general von Seeckt, vari han påpekar det fruktansvärda frosseri och den våldsamma lyx som för närvarande råder under nöden härskande i Berlin. Det nuvarande undantagstillståndet omöjliggör för Sollman att ingripa häremot, och han riktar sig därför till general von Seeckt såsom den, vilken för närvarande äger myndighet att ingripa ordnande.

Vi kunna, heter det, icke undanröja de djupa ekonomiska orsakerna till den nuvarande förtvylade nöden, men det ligger i eder makt att ingripa till dess avhjälpande. Fullständigt alkoholförbud kan ej nu genomföras i Tyskland, men vi kunna genomföra förbud mot brännvin och likörer. Detta är en uppgift, som ni kan genomföra.

Den till detta nummer av Tidevarvet annonserade artikeln av Emilia Fogelklou kommer istället att inflyta i nästa nummer och bär titeln "Tidssjukdomen".

Bland de i kommande nummer medverkande författare märkas: Ellen Key och professor Hans Larsson.

Kerstin Hesselgren redogör för den nya lösdrivvarlagen och Elin Wägner skriver om: En negerstat i staten.

Mia Leche visar i "Frankrikes rätta ansikte" hur pacifismen allt tydligare tränger fram i den nya franska skönlitteraturen.

Vännern.

En vän är en person som alltid står på din sida, alltid, hurdana förhållanden än må vara.

Han frågar aldrig ut dig. Om anklagelser riktas emot dig, begär han aldrig bevis. Han visar anklagaren på dörren.

Han håller av dig sådan du är. Han vill inte ha dig annorlunda.

Vad för slags rock du än bär, så är han belåten. Om du är klädd i frackkostym eller i flanellskjorta utan krage, så tycker han du är fin.

Han tycker om dina stämningar och njuter lika mycket av din pessimism som av din optimism.

Han är glad åt din framgång. Och din motgång gör dig ännu kärare för honom.

Han är bättre än en älskare, därför att han är aldrig svartsjuk.

Han begär ingenting annat av dig än att du alltid är dig själv.

Han är den enda människa, i vars sällskap du känner dig säker. För honom kan du öppna ditt hjärta med allt det rymmer av ont och gott. Du behöver inte vara försiktig.

I hans sällskap kan du vara indiskret, vilket innebär att du kan vila.

Det finns många trofasta hustrur och äkta män; det finns få trofasta vänner.

Vänskap är det mest beundransvärda, häpnadsväckande och sällsyntaste bland mänskliga varelser.

Vem som helst kan stå vid din sida när du har rätt; en vän står vid din sida även när du har orätt.

Den högsta formen av vänskap vi känna till är hundens för sin herre. Du har tur om du kan finna en man eller en kvinna på jorden, som för dig hyser detta slags tillgivenhet och denna trohet.

Som skuggan av ett stort träd i middagsstunden, är en vän.

Som hemmets port, med ditt lands flagga vajande däröver, efter långa resor, är en vän.

En vän är ett ogenomträngligt fäste för tillflykt under kampen för tillvaron.

Det är han som håller vid liv din tro på mänskligheten, att världen i grund och botten är god.

Han är motsatsen till förtvivlan, hoppets livsdyck, läkemedlet mot sjuka nerver, botar förtvivlan.

När du känner styrka och livsgladje förnöjer du dig med honom; när du har bekymmer anförtror du dig åt honom; när du är sjuk, vill du träffa honom; när du är döende, vill du ha honom i din närhet.

Du delar med dig åt honom utan tvekan och lånar av honom utan betänkligheter.

Om du kan leva femtio år och finna en absolut vän är du lycklig, ty av de tusentals mänskliga varelser som kräla på jordens yta, äro mycket få av det stoff som vänner skapas av.

Frank Crane

En värld utan krig.

Till E. D. Morel, M. P., utgivare av Foreign Affairs, organ för Union of Democratic Control, har sänts följande öppna brev:

Ögonblicket synes vara det rätta att föra fram en tanke, som ej kan upprepas för ofta — den att i varje land skulle finnas en fredsinminister med samma rang och myndighet som andra departementschefer.

Vi måste erkänna det faktum att talet om »inga mera krig» försvagas så länge varje land ännu har sin krigsminister, ty det förutsätter krig eller åtminstone tanken på krig som något tillåtet. Om krig ej skall få finnas i framtiden (det ser ut som om det ej skulle bli någon framtid alls i Europa), så måste sinnet för krig förbytas i sinnet för fred.

Så länge mänskligheten anser krig rättfärdigt, legaliserar det och listar ut nya och ännu mera effektiva sätt att framgångsrikt föra det på, så länge kommer den gamla ordningen också att bestå. En statssekreterare för fredsarbetet i varje land skulle lätt kunna bli det första steget på den väg som leder till den nya ordningen — en framtida värld utan krig.

Ett annat medel vore om alla kristna kyrkor verkligen toge på sig det ansvar som användandet av Kristi namn ålägger dem och vägrade att sanktionera krig. Det skulle innebära en bestämd ståndpunkt emot vad som är — varken mer eller mindre — organiserat massmord. Europas tillstånd i dag är en bokstavig illustration till ordet:

»Den, som tager till svärd skall med svärd förgås.»

Mer än andra tillhör det kyrkorna att hindra krig. Jag föreslår att deras samlade makt sättes bakom tanken på utnämmandet av en fredsinminister i varje land i världen. Till hans skyldigheter skulle bl. a. höra ordnandet av internationella konferenser med offentliga förhandlingar och förhindrandet av hemliga fördrag. Han skulle självfallet avgå om hans land inläte sig i krig.

I detta sammanhang vill jag påpeka ett av några medlemmar av brittiska parlamentet framfört värdefullt förslag, vilket innebär förbud för varje person, vare sig president, statsminister eller liknande maktutövande, att sända trupper till främmande land utan att först ha tillförsäkrat sig nationens bifall. Sådant har hänt mer än en gång; vad som behövs är ett säkert medel att förhindra upprepadet därav.

Ovanstående äro några första, praktiska steg emot en värld utan krig.

Julia Ellsworth Ford.

Jane Addams intresserar sig på sin resa världen runt särskilt för barnarbetet, och i Indien fann hon ett lagstadgat system, som tillät barn från 12—14 år att arbeta i fabrik halva dagen och gå i skolan andra hälften av dagen. På så vis kan förenas möjlighet till arbetsförtjänst och fortsatt skoluppföstran.

Från 1910 till 1920 ökades i Förenta Staterna antalet kvinnliga yrkesutövare i mejeriskötseln från 2,576 till 3,946, kreatursuppfödare från 1,674 till 2,637, frukt-trädgårdsskötare från 7,834 till 9,283, chaufförer från 33 till 949, arkitekter och tecknare från 43 till 289, föreståndare vid fabriksföretag från 7,776 till 14,340, tandläkare från 1254 till 1,829 o. s. v.

Hemsöldskolan Sätergäntan börjar nya kurser den 23 januari. Ett särdeles välordnat arbete kan förenas med den bästa rekreation, då skolan är belägen högt och i härlig skogsluft. Se vidare annons i dagens nummer.

Öppet brev till alla Husmödrar:

Limeförädet har till det dyrbaraste i Hört behag, och det är därför helt naturligt, att Ni vid val av tvättmedel iakttag den största försiktighet, så att Eder linnesaker ej i förtid slitits ut. Valet har kunnat vara svårt nog hittills, men nu finns det antligen ett tvättmedel, som Ni med fullt förtroende kan begagna.

Efter 8 månaders ingående prov vid Statens Provingsanstalt och Fackskolan för Huelig Ekonomi i Uppsala enligt ett oerbört strängt och detaljerat program har Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund med anledning av provens glänsande resultat tillerkänt **VERSALE** sitt **Garantimärke** — det första och till dato det enda tvättmedel, som erhållit detta.

Marktet betyder ej blott en erkänsla åt ett ärligt fabriktöbrikat av alla högsta kvalitet, utan också ett fabriktöbrikat i fråga allt fortfarande står under kontroll av Statens Provingsanstalt, varvid proven inköpas i allmänna handels-**VERSALE** är ej det billigaste tvättmedlet i inköp men blir, om bruksanvisningen följes, **absolut** billigast pr kg. **VERSALE** tvättar allt, **även ylle** och siden. Ylle blir mjukare och siden glansigare än med vilket annat tvättmedel Ni än må välja. Övertyga Eder själv och prova det nästa gång Ni tvättar.

DET ÄR INTE NOG
att fabrikanter är belåten med sin vara och prisar den i höga toner.

DET ÄR VIKTIGARE
och — framför allt —
TROVÄRDIGARE

när ansvariga kontrollerande svenska institutioner göra det vilket är fallet med

VERSALE

som ensamt bland alla tvättmedel bjuder Eder denna enastående, fullt tillförlitliga

GARANTI!

VERSALE säljes hos N. K., MEA och Huvéns samt hos alla väl-sorterade speceri- och färghandlare. I parti hos Wahlund & Grönblad och Tekniska Kompaniet.

Allmänna Intressekontoret

KUNGSGATAN 17 - STOCKHOLM.

Bosättning ordnas bäst genom vår

BOSÄTTNINGSKREDIT- AVDELNING

Telefon 27 24.

Ni kan genom oss
erhålla allt vad som
"hör till ett hem"

Endast 1/12 av kö-
peskillingen behöver
"erläggas kontant"

Teckna försäkring genom oss och
betala premien veckovis genom

Sparuret

Telefon Norr 113 34.

SPARKASSA.

NYCKELREGISTRERING.

Telefoner: 27 22, 27 24, 27 25; Norr 113 22, 113 34.

Hedersgåvan

Av Frigga Carlberg.

Prosten hade själv gjort upp listan och tecknat ett bidrag av fem kronor. "Om var och en ger så pass", sade han till sin väntande prostinna, som var på väg till symötet, "så kanske vi få ihop en 100-lapp till stackars Skräddar-Olle."

Prostinnan lovade göra sitt bästa och vek omsorgsfullt ihop listan, innan hon lade ned den i väskan.

Av prostens tal förstå vi, att det var fråga om en penningssamling till Skräddar-Olle och vilja gärna veta anledningen.

På symötet blev stor uppståndelse, när prostinnan kom med nyheten att Skräddar-Olles Malena fått sitt 12:te barn — dussinet jämnt. Olle hade gråtit, när han kom till prästgården för att få tösen antecknad i kyrkboken, men det var syndigt av honom att knota över Guds vilja, hade prosten sagt, utan han borde istället tacka för att Gud ansåg honom värdig fadersnamnet. "Förresten", slutade han tröstande, "ha ju så många av dina små blivit tagna till det rätta Fadershuset, så dem har du ju inga bekymmer för mera." — Det var som om Olle varit en smula lättare till sinnes, när han gick tillbaka hem, slutade prostinnan, och lade fram sin lista.

Alla de närvarande, samlade i skolhuset för att sy handarbetet till den förestående julbasaren till förmån för fattiga barn, voro djupt gripna av händelsen och fulla av deltagande, utom krono-

fogdens unga fru — men så var hon också en sådan där som misstänktes för att "skriva i tidningar", så henne kunde man ju inte vänta bättre av. Hon hade protesterat mot ordet "hedersgåva" på listan. "Understöd", eller "Hjälp" eller något liknande, föreslog hon, bara inte hedersgåva. Men hon fick inte en enda med sig. Den medlidsamma stämningen förstärktes ytterligare, när fru Enebon, socknens barnmorska, infann sig och redogjorde för detaljerna, talade om bristen på sängkläder och linne, hur hon måst klippa av sitt eget närmaste underplagg efter livet för att svepa det nyfödda barnet i.

— Vi ha ju ett helt stycke väv här, låt oss göra i ordning barnkläder av det, föreslog kronofogdens fru och fick nu det medhåll hon förut saknat. Sagt och gjort, aldrig hade en sådan flit utvecklats som vid detta tillfälle. Och inom ett par dagar hade på listan tecknats nära hundra kronor.

Prosten och prostinnan överlämnade själva gåvan, som emotogs med glädje och tacksamhet. Likaså prostinnans bullar till barnen och ett tjog ägg till Malena att styrka sig med. Fast det bara var fem dagar efter den lillas ankomst, var Malena redan på benen och i full verksamhet. Granarna hade varit så snälla och hjälpsamma, och aldrig hade hon haft så många mjölkskvättar eller brödstycken i sitt hus som nu. Ollesken som en sol, när han hoppade ned från skräddarebordet och bockade och bockade med kuvertet i hand. Då och då tittade små nyfikna barnansikten fram under bordet, och det var förståndigt gjort av de små att hålla till där,

för eljes hade prostherrskapet inte fått ståplats en gång, så knappt som utrymmet var.

När gästerna beredde sig till uppbrott, bad Malena bevakande:

— Prostinnan får allt kasta ett öga på den lilla — och hon lyfte upp ett litet bylte från ett par ihopsplagna stolar. — Av alla tolv har då ingen varit så grann som denna. Och så rar och snäll sen!

— Nu träffas vi igen nästa söndag? var prostens avskedshälsning, som tycktes ha förmåga att dämpa feststämningen i Skräddar-Olles stuga, åtminstone hos Malena.

— Det är verkligen aktningsvärt, utbrast prostinnan, när de voro utom hörhåll, att kunna hålla ihop huset så pass i all fattigdom och trångboddhet.

— För min del tyckte jag luften var infam — prosten harklade sig kraftigt — och jag är orolig för min katarr. Inte underligt om den stackars karlen tar sig ett glas ibland — i en så'n omgivning!

Nästa måndag i skymningen står prostinnan åter hos Malena, men nu är det inte evangeliets utan lagens ord som falla från hennes läppar, på hennes makes uppmaning. Under strömmande tårar söker den förkrossade Malena försvara sig med att hon ej kunnat infinna sig i kyrkan igår för dopet och kyrktagningen — hon kunde inte få låna Sy-Karins kängor, för hon skulle ha dem själv. Men nästa söndag, så... Och bed prosten att han inte är ond på mig.

Det var inte lätt att blika prosten, det visste prostinnan. Han hade utarbetat ett så fint tal om familjelycka och föräldraansvar, som han skulle ha hållit söndagen

förut, men som inte kunde framföras, då de det närmast gällde ej voro närvarande.

— Men — prostinnan vände sig i dörren — Malena kunde väl ha köpt sig ett par nya kängor för hedersgåvan ni fick.

— Herre jestaness — Malena glömde inför vem hon befann sig — menar prostinnan, att de pengarna var också till mig? — Hon måste stödja sig mot dörrposten, så knäsvag kände hon sig vid den häpnande tanken.

— Ja naturligtvis. Var har ni gjort av dem?

— Prosten ga dom ju i hanna på Olle, och han har hela sitt liv önskat sig ett så'n't där handklavér och tyckte att nu hade han riktigt fått det från himlen. Prostinnan kan aldrig tro så vackert han spelar!

Prostinnan var kanske inte intresserad av musik; hon sade ett snävt farväl till Malena, som mumlade efter henne:

— Det skulle ha varit något att bli kyrktagen i egna kängor, det har inte hänt sen första gången, men det var nog inte Guds vilja.

Frigga Carlberg.

Ett praktiskt sätt att ordna bosättningen. Bosättningskostnaden är ett icke ringa bekymmer för många unga som stå i beredskap att gifta sig. Allting kräves vid ett sådant tillfälle och allting kostar penningar. Allmänna Intressekontorets i Stockholm nyöppnade avdelning för bosättningskredit kommer därför säkerligen att på många håll hälsas med verklig tillfredsställelse. Kontoret lämnar kunden fritt val att göra inköpet i någon av de till ett 20-tal uppgående affärerna i olika branscher, med vilka avtal träffats och detta till affärernas vanliga priser. Då kontraktet underskrivits har köparen endast att betala kontant en 12-del av hela kostnaden, varefter Kontoret i sin tur likviderar firmorna. Köparen får således genast sitt hem fullt färdigt så snart den första lilla 12-delen är erlagd och klaras resterande sedan genom små månatliga inbetalningar till A. I. K. För att på dess billiga villkor kunna skapa sitt hem kräves från Kontorets sida intet annat än att köparen tecknar en brandförsäkring, en fordran som ju är både rimlig och icke betingar många kronors utgift per år. Någon begäran att teckna livförsäkring för erhållande av bosättningskrediten föreligger icke, men finnes köpare som samtidigt även önskar ordna sin livförsäkring står A. I. K. gärna till tjänst också härmed.

Allmänna Intressekontorets sparur vinnas alltmåra allmänhetens intresse och efterfrågan av uren — av vilka inom kort en ny prydlig modell utsändes — ökas dagligen. Genom sparuren kan man också som bekant på ett enkelt och föga kännbart sätt ordna skattefrågan, hyreskostnaden och många andra regelbundet återkommande utgifter. Genom Kontorets försorg tömmes uret varje kvartal och skulle beloppet icke räcka till förskottet Kontoret den summa som fattas samt garanterar att utbetalningarna verkställas utan besvär för kunden. Det har inträffat att Kontoret haft icke mindre än 120 olika uppdrag med utbetalningar för en och samma kund, varför man förstår att A. I. K. får göra skäl för den summa av 5 kronor som det kostar att vinna inträde i Intressekontoret och erhålla sparur.

Allmänna Intressekontoret kommer att utsträcka sin verksamhet även till våra landsortsstäder med avdelningskontor i dessa, varigenom också landsortsborna hädanefter kunna få både sin bosättnings-, hyres- och skattefråga praktiskt ordnad.